

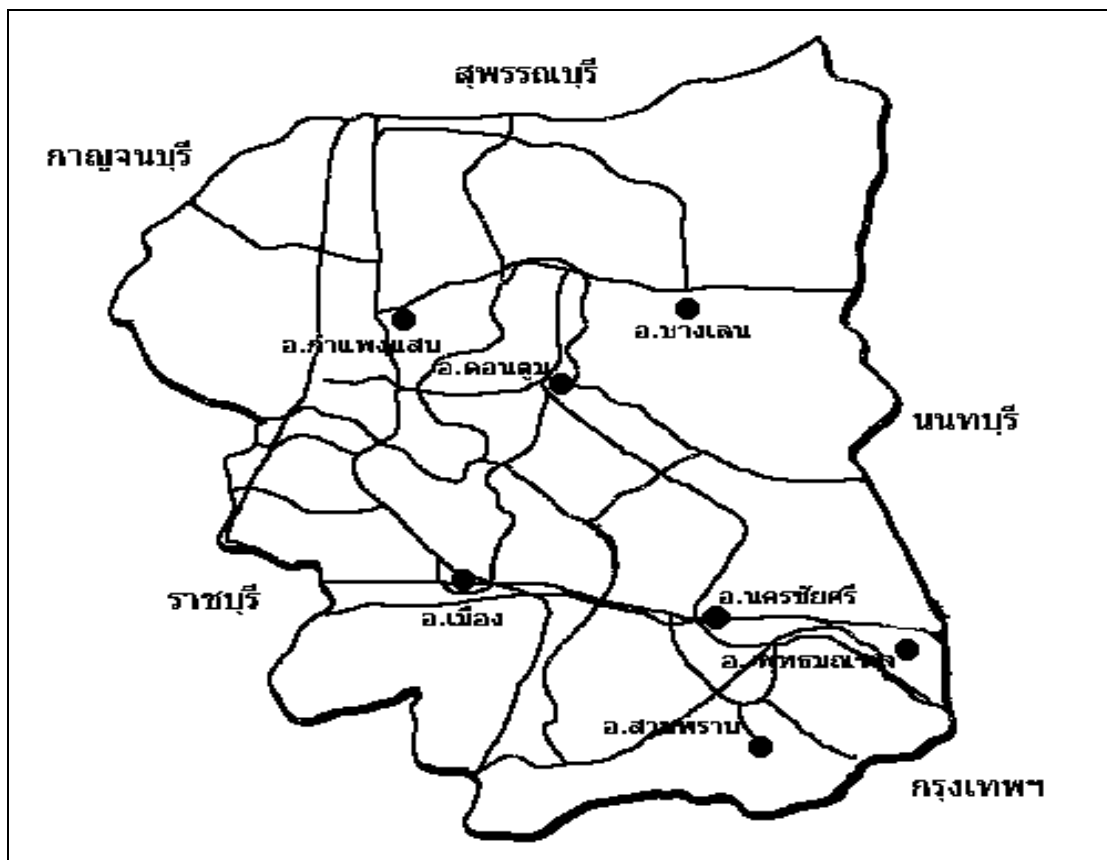
5.6 จังหวัดนครปฐม

5.6.1 สภาพพื้นที่

จังหวัดนครปฐมตั้งอยู่ในภาคกลางทางด้านตะวันตก บริเวณลุ่มแม่น้ำท่าจีน มีพื้นที่ 2,168.327 ตารางกิโลเมตร (1,355,204 ไร่) มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านจากทิศเหนือไปสู่ทิศใต้ พื้นที่ทางตอนเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เป็นที่ดอน ตอนกลางเป็นที่ราบลุ่ม มีแหล่งน้ำกระจายเป็นแห่งๆ ส่วนพื้นที่ด้านตะวันออกและด้านใต้ เป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำท่าจีน มีคลองธรรมชาติและคลองขุดจำนวนมาก ดังนั้นจึงเป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์¹

จังหวัดแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ คือ อำเภอเมืองฯ อำเภอกำแพงแสน อำเภอ นครชัยศรี อำเภอบางเลน อำเภอสสามพราน อำเภอดอนตูม และอำเภอพุทธมณฑล²

แผนภาพที่ 5.16 แสดงอำเภอในจังหวัดนครปฐม

ที่มา: สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดนครปฐม

¹ อุตสาหกรรมจังหวัดนครปฐม Available at URL:

http://www.m_industry.go.th/min/intro/province/Nakhonpathom/sub_con.htm

²สำนักงานจังหวัดนครปฐม Available at URL: <http://www.nakhonpathom.go.th>

5.6.2 น้ำผิวดิน

จังหวัดนครปฐมมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ คือ แม่น้ำท่าจีน (แม่น้ำนครชัยศรี) ซึ่งแยกมาจากแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นแหล่งน้ำหลัก ไหลผ่านจังหวัดนครปฐมอำเภอบางเลน สิ้นสุดเขตจังหวัดนครปฐมที่เขตอำเภอสสามพราน นอกจากนี้ยังมีแม่น้ำ ลำธาร คลอง 724 สาย หนอง บึง 24 แห่ง และแหล่งน้ำอื่นๆ อีก 224 แห่ง

เนื่องจากนครปฐมตั้งอยู่ระหว่างลุ่มน้ำท่าจีน และลุ่มน้ำเจ้าพระยา จึงได้รับประโยชน์จากโครงการชลประทานแม่กลองใหญ่ (ลุ่มน้ำแม่กลอง) และโครงการเจ้าพระยาใหญ่ (ลุ่มน้ำเจ้าพระยา) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- อำเภอบางเลน ที่ตำบล ลำพญา บางปลา หินมูล ไทรงาม บางหลวง บางไทรป่า คลองนกกระทุง
- อำเภอสสามพราน ที่ตำบล ยายชา บางเตย ไร่ชิง ทรงคะนอง ท่าข้าม ท่าตลาด บางช้าง สามพราน บ้านใหม่ หอมเกร็ด บางระทิก
- อำเภอนครชัยศรี ที่ตำบล บางกระทิก ดอนแฝก ชุนแก้ว จั้วราย สัมปทวน ห้วยพลู ไทยาวาส บางแก้วฟ้า

แหล่งน้ำชลประทานได้ถูกพัฒนาเพื่อประโยชน์ในการเกษตร ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง โดยมีโครงการชลประทานทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำท่าจีน 5 โครงการ ซึ่งรับน้ำจากเขื่อนแม่กลอง และทางฝั่งตะวันออกอีก 3 โครงการ ซึ่งต้องอาศัยน้ำจากเขื่อนเจ้าพระยา ได้แก่ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากำแพงแสน บางเลน นครชุม พนมทวน พระพิมล ภาษีเจริญ และพระยาบวรลือ รวมทั้งโครงการชลประทานนครปฐม โดยมีพื้นที่ได้รับประโยชน์ถึง 1,036,626 ไร่ หรือ 76.49% ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

นอกจากจะนำน้ำจากโครงการชลประทานมาใช้ในการเกษตรแล้ว ยังมีการนำน้ำมาผลิตน้ำประปาเพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคอีกด้วย ทั้งนี้เพราะเหตุว่าน้ำบาดาลมีคุณภาพต่ำ และการห้ามขุดเจาะน้ำบาดาลเพราะเกิดปัญหาแผ่นดินทรุดตัวในอัตราสูงมาก

สำหรับคุณภาพน้ำผิวดินในจังหวัด มีผลจากการตรวจคุณภาพน้ำในปี พ.ศ. 2547 โดยสถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำ¹ พบว่าคุณภาพน้ำของแม่น้ำท่าจีนยังคงเสื่อมโทรมมาก โดยอยู่ในชั้นคุณภาพน้ำที่ 4 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำของกรมควบคุมมลพิษที่กำหนดไว้สำหรับแม่น้ำนี้

¹ สถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำ 5 สถานี แบ่งเป็นแม่น้ำท่าจีนตอนล่าง 4 สถานี ได้แก่ สถานีหน้าวัดเทียนดัด บ้านท่าใหม่ สถานีวัดบางช้างเหนือ อำเภอสสามพราน สถานีโพธิ์แก้ว บ้านท่าข้าม อำเภอสสามพราน และสถานีหน้าว่าการอำเภอนครชัยศรี

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

ตารางที่ 5.38 แสดงที่ตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำ จังหวัดนครปฐม

รหัส สถานี	พิกัด X	พิกัด Y	Zone	ระยะทางจากปาก แหล่งน้ำ (กิโลเมตร)	ที่ตั้ง	อำเภอ
TC09	634400	1514600	47	45	หน้าวัดเทียนดัด	
TC10	630899	1517001	47	53	วัดบางช้างเหนือ	สามพราน
TC11	633556	1519540	47	60	สะพานโพธิ์แก้ว บ้าน ท่าข้าม	สามพราน
TC13	658667	1525838	47	82	หน้าที่ว่าการ อ. นครชัยศรี	นครชัยศรี
TC15	627714	1549429	47	118	สะพานบางเลน	บางเลน

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ

5.6.3 น้ำใต้ดิน¹

แหล่งน้ำใต้ดินของจังหวัดนครปฐม โดยทั่วไปน้ำมีคุณภาพดี ทั้งในบริเวณพื้นที่ที่ให้ปริมาณน้ำน้อย และพื้นที่ที่ให้ปริมาณน้ำมาก แต่บางพื้นที่เป็นน้ำกร่อย และมีตะกอนสนิมเจือปน โดยมีบ่อน้ำบาดาลในจังหวัดนครปฐมมีจำนวน 1,345 บ่อ

อย่างไรก็ดี สืบเนื่องจากคณะรัฐมนตรีมีมติให้ยกเลิกการใช้น้ำบาดาลในกรุงเทพฯ และปริมณฑล เพื่อลดปัญหาแผ่นดินทรุด กระทรวงอุตสาหกรรมจึงได้กำหนดให้มีการลดการใช้น้ำบาดาลอย่างเป็นลำดับ โดยให้มีปริมาณ 1 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน เพื่อไม่ให้ภาคอุตสาหกรรมได้รับผลกระทบมาก และให้ลดการใช้น้ำบาดาลในจังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีผลกระทบต่อแผ่นดินทรุด เป็นอันดับแรกก่อน โดยมีปริมาณการใช้น้ำบาดาลถึง 150,620 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

ข้อมูลจากสำนักนโยบายและแผน กรมทรัพยากรน้ำ แสดงว่าพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงต่อระบบสมดุลน้ำบาดาล หรือ Use to Yield มากกว่า 0.9 กระจายอยู่ในสามอำเภอของจังหวัดนครปฐม ได้แก่ อำเภอเมืองนครปฐม อำเภอกำแพงแสน และอำเภอสามพราน

5.6.4 การใช้น้ำภาคอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมในจังหวัดนครปฐมทำรายได้เข้าสู่จังหวัดมากกว่าภาคอื่นๆ และยังคงมีการขยายตัวทางอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง เพราะเหตุว่าจังหวัดเป็นเขตปริมณฑลของกรุงเทพฯ อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เพียง 56 กิโลเมตร จากข้อมูลถึงปี พ.ศ. 2549² จังหวัดนครปฐมมีโรงงานทั้งสิ้น 2,259 แห่ง จำนวนเงินลงทุนประมาณ 189,436,243,944 บาท เกิดการจ้างงาน 111,415 คน เป็นชาย 51,009 คน เป็นหญิง 60,406 คน กำลังการผลิตทั้งสิ้น 2,266,639 แรงม้า

¹ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, Available at URL: <http://map.dgr.go.th>

² สำนักงานจังหวัดนครปฐม Available at URL: <http://www.nakhonpathom.go.th/data/industry.htm>

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

โดยภาพรวม อุตสาหกรรมในจังหวัด มีการประกอบกิจการหลากหลายประเภทปะปนกัน ไม่กระจุกตัวอยู่ในอุตสาหกรรมหนึ่งเป็นพิเศษ และอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนการลงทุนมากที่สุด คือ อุตสาหกรรมการบริการ รองลงมาคือ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม ตามลำดับ ส่วนอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนการลงทุนน้อยที่สุด คือ อุตสาหกรรมแปรรูปไม้ และอุตสาหกรรมก่อสร้างตามลำดับ (รายละเอียดดังตารางข้างล่าง)

ตารางที่ 5.39 แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดนครปฐม แยกตามหมวด
อุตสาหกรรม

หมวด	จำนวน	เงินทุน
อุตสาหกรรมการเกษตร	167	1,720,243,240
อุตสาหกรรมก่อสร้าง	47	1,051,366,000
อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	296	40,930,530,890
อุตสาหกรรมแปรรูปไม้	86	742,650,680
อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	298	12,787,296,255
อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก	317	7,136,441,937
อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ	442	5,602,823,934
อุตสาหกรรมบริการ	176	3,164,905,275
อุตสาหกรรมอื่น	430	116,299,985,733
รวม	2,259	189,436,243,944

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครปฐม

ความต้องการใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำท่าจีน มีทั้งด้านอุปโภคบริโภค อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว การปศุสัตว์ การเกษตร และด้านการรักษาสมดุลระบบนิเวศวิทยาทำนน้ำ โดยภาคการเกษตรมีกิจกรรมที่ต้องการใช้น้ำมากที่สุด ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวมีการใช้น้ำอยู่ในอันดับที่ 3 ทั้งนี้เพราะจังหวัดเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมสำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ และมีนิคมอุตสาหกรรมกระจายอยู่ทั้งจังหวัด

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสัดส่วนการใช้น้ำในกิจกรรมต่างๆ พบว่าจังหวัดมีสัดส่วนการใช้น้ำมากที่สุดในการเกษตร โดยในปี พ.ศ. 2546 มีการใช้น้ำเพื่อการเกษตรมากถึง 6,773.30 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี (91.28%) รองลงมาคือการใช้น้ำเพื่อรักษาสมดุลระบบนิเวศทำนน้ำ การใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรมและท่องเที่ยว เพื่อการอุปโภคบริโภค และปศุสัตว์ คือประมาณ 473.04 118.08 48.62 และ 7.52 ลูกบาศก์เมตรต่อปี ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ระบบแหล่งน้ำสามารถสรุปได้ว่าในเขตจังหวัดนครปฐม ทั้งในสภาพปัจจุบันและอนาคต ยังคงมีปัญหาคารขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในเขตชลประทาน ส่วนความต้องการน้ำด้านอื่นๆ ไม่มีปัญหาคารขาดแคลน

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

มีการคาดการณ์ว่าในอนาคต คือปี พ.ศ. 2566 จะมีสัดส่วนการใช้น้ำเพื่อการเกษตรลดลงเหลือเพียง 90.24% รองลงมาคือการใช้น้ำเพื่อการรักษาสมดุลระบบนิเวศทำน้ำ 5.99% และการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว 2.75% คาดว่าจะมีปริมาณน้ำเฉลี่ยปีละ 7,457.31 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี และ 7,901.08 ลูกบาศก์เมตรต่อปี ซึ่งจะทำให้มีการขาดแคลนน้ำเฉลี่ยปีละ 569.07 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี และ 1,160.71 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นการขาดแคลนน้ำเพื่อการชลประทาน ดังแสดงในตารางข้างล่าง

ตาราง 5.40 แสดงผลการประเมินความต้องการใช้น้ำ ในลุ่มน้ำท่าจีน สภาพปัจจุบันและอนาคต

ลุ่มน้ำ	ความต้องการใช้น้ำ					
	อุปโภค บริโภค	อุตสาหกรรม/ ท่องเที่ยว	ปศุสัตว์	การเกษตร	รักษาสมดุลระบบ นิเวศทำน้ำ	ปริมาณน้ำ รวม
	ล้าน ลบ.ม./ปี	ล้าน ลบ.ม./ปี	ล้านลบ.ม./ปี	ล้าน ลบ.ม./ปี	ล้าน ลบ.ม./ปี	ล้าน ลบ.ม./ปี
กรณีสภาพ ปี 2546						
- ห้วยขุนแก้ว	0.25 (0.11%)	0.18 (0.08%)	0.03	221.82 (99.79%)	-	222.28
- ห้วยกระเสียว	1.37 (0.48%)	6.51 (2.27%)	0.24 (0.08%)	278.37 (97.17%)	-	286.49
- ที่ราบลุ่มน้ำท่าจีน	47.00 (0.68%)	111.39 (1.61%)	7.25 (0.09%)	6,273.11 (90.76%)	473.04 (6.84%)	6,911.79
รวมลุ่มแม่น้ำท่าจีน	48.62 (0.66%)	118.08 (1.59%)	7.52 (0.10%)	6,773.30 (91.28%)	473.04 (6.37%)	7,420.56
กรณีอนาคต ปี 2556						
- ห้วยขุนแก้ว	0.26 (0.12%)	0.23 (0.10%)	0.04 (0.02%)	221.82 (99.76%)	-	222.35
- ห้วยกระเสียว	1.44 (0.50%)	10.68 (3.67%)	0.34 (0.12%)	278.37 (95.72%)	-	90.83
- ที่ราบลุ่มแม่น้ำ ท่าจีน	54.00 (0.78%)	152.64 (2.19%)	9.34 (0.13%)	6,273.11 (90.10%)	473.04 (6.79%)	6,962.13
รวมลุ่มน้ำท่าจีน	55.70 (0.74%)	163.55 (2.19%)	9.72 (0.13%)	6,773.30 (90.61%)	473.04 (6.33%)	7,475.31
กรณีอนาคต ปี 2566						
- ห้วยขุนแก้ว	0.28 (0.08%)	0.27 (0.07%)	0.05 (0.01%)	361.84 (99.83%)	-	362.44
- ห้วยกระเสียว	1.54 (0.30%)	15.57 (3.04%)	0.43 (0.08%)	494.79 (96.58%)	-	5,12.33
- ที่ราบลุ่มแม่น้ำ ท่าจีน	67.12 (0.96%)	201.62 (2.87%)	11.42 (0.16%)	6,273.11 (89.28%)	473.04 (6.73%)	7,026.31
รวมลุ่มน้ำท่าจีน	68.94 (0.87%)	217.46 (2.75%)	11.90 (0.15%)	7,129.74 (90.24%)	473.04 (5.99%)	7,901.08

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำ

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

จังหวัดนครปฐมใช้พื้นที่เพาะปลูกเป็นพื้นที่ใช้ทำนา 372,549 ไร่ ปลูกพืชไร่ 107,292 ไร่ ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น 113,045 ไร่ ปลูกผัก 71,183 ไร่ ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ 12,692 ไร่ และ พืชอื่นๆ 168,272 ไร่¹ และน้ำที่ใช้ในการทำเกษตรกรรมได้จากระบบการส่งน้ำชลประทาน

ตารางที่ 5.41 แสดงข้อมูลรายละเอียดพื้นที่ชลประทาน ในเขตลุ่มน้ำภาคกลาง

รหัสลุ่มน้ำ	ลุ่มน้ำ	พื้นที่ลุ่มน้ำ (ไร่)	พื้นที่ทาง การเกษตร (ไร่)	พื้นที่ ชลประทาน (ไร่)	พื้นที่ที่มี ศักยภาพ (ไร่)	พท.ชล./พท. ศักยภาพ (ร้อยละ)
	ภาคกลาง	53,830,000	25,166,801	10,950,373	11,137,473	98.32
10	ลุ่มน้ำเจ้าพระยา	12,578,125	8,834,406	6,151,287	5,789,189	106.25
11	ลุ่มน้ำสะแกกรัง	3,245,000	1,182,309	301,048	587,145	51.27
12	ลุ่มน้ำป่าสัก	10,182,500	5,484,715	473,220	966,547	48.96
13	ลุ่มน้ำท่าจีน	8,551,250	6,047,608	2,460,276	2,013,574	122.18
14	ลุ่มน้ำแม่กลอง	19,273,125	3,617,763	1,564,542	1,780,982	87.85

หมายเหตุ: พื้นที่ที่มีศักยภาพพัฒนาเป็นพื้นที่ชลประทาน หมายถึง พื้นที่ที่มีสภาพดินเหมาะสมกับการปลูกข้าว

ที่มา: โครงการชลประทาน ปีงบประมาณ 2549

นอกจากนั้น การประมงเป็นอาชีพสำคัญอาชีพหนึ่งของจังหวัด โดยส่วนใหญ่เป็นประมงน้ำจืด พื้นที่ทำการประมงมีจำนวนทั้งสิ้น 138,861.60 ไร่ เกษตรกรเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ทั้งสิ้น 9,753 ราย ผลผลิตจากการเพาะเลี้ยง 83,918.54 ตัน มีมูลค่า 1,455,937,974.81 บาท และนิยมเลี้ยงกุ้งก้ามกราม ปลาอินทรี กุ้งขาว และกุ้งอื่นๆ ดังนั้นความต้องการในการใช้น้ำของภาคการประมงจึงมีอยู่สูงทั้งที่เป็นน้ำจากแหล่งธรรมชาติ และน้ำจากชลประทาน

นอกจากนั้น จังหวัดนครปฐมมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภคและการค้า สัตว์ที่นิยมเลี้ยง ได้แก่ ไก่ เป็ด สุกร โคเนื้อ โคนม และกระบือ แต่มีความต้องการในการใช้น้ำไม่มากนักหากเปรียบเทียบกับภาคอื่นๆ

5.6.5 ปริมาณและกำลังการผลิตน้ำประปาในจังหวัด

การให้บริการน้ำประปาในจังหวัดนครปฐม ใช้แหล่งน้ำดิบของจังหวัด จากสถานีสูบน้ำบ้านท่าช้าง และสถานีสูบน้ำบางไทรป่า (ตำบลบางเลน) ซึ่งดำเนินการโดยหน่วยงานหลักสามแห่ง ซึ่งมีปริมาณและกำลังการผลิต ดังนี้

- สำนักงานการประปาเทศบาลเมืองนครปฐม เป็นของเทศบาลเมืองนครปฐม ให้บริการในพื้นที่เขตเทศบาล มีผู้ใช้น้ำทั้งหมด 25,066 ราย ผลิตน้ำได้ปริมาณ 26,410,534 ลูกบาศก์เมตร และจำหน่ายน้ำได้ 13,973,310 ลูกบาศก์เมตร แต่มีปริมาณน้ำสูญเสียสูงถึง 47.09% (ข้อมูลปี พ.ศ. 2549)

¹ สำนักงานจังหวัดนครปฐม Available at URL: <http://www.nakhonpathom.go.th>

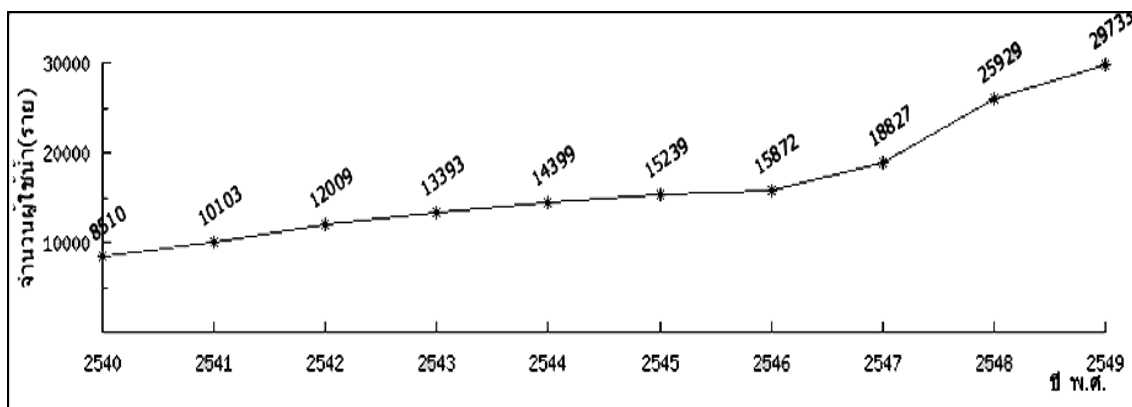
โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

- สำนักงานประปาอ้อมน้อย อยู่ในความรับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาค มีผู้ใช้น้ำทั้งหมด 31,943 ราย ผลิตน้ำได้ปริมาณ 2,670,883 ลูกบาศก์เมตร และผลิตจ่ายน้ำได้ 2,670,883 ลูกบาศก์เมตร โดยจำหน่ายได้ 1,840,692 ลูกบาศก์เมตร (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม 2550)

- สำนักงานประปาสามพราน อยู่ในความรับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาค มีผู้ใช้น้ำทั้งหมด 29,671 ราย ผลิตน้ำได้ปริมาณ 1,569,031 ลูกบาศก์เมตร และผลิตจ่ายน้ำได้ 1,569,031 ลูกบาศก์เมตร โดยจำหน่ายได้ 1,088,851 ลูกบาศก์เมตร แต่มีปริมาณน้ำสูญเสีย 38.27% (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม 2550)

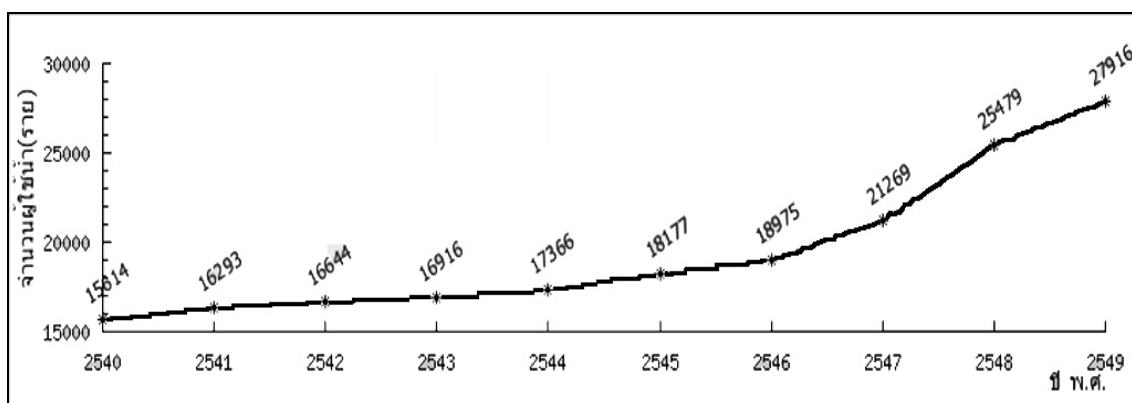
ทั้งนี้ จำนวนผู้ใช้น้ำรายปี สำหรับสำนักงานประปาอ้อมน้อย และสำนักงานประปาสามพราน มีเพิ่มสูงขึ้นทุกปีโดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา ที่มีอัตราการไ้เพิ่มมากขึ้นมาก

แผนภาพที่ 5.17 แสดงจำนวนผู้ใช้น้ำรายปี (สำนักงานประปาอ้อมน้อย)

ที่มา: การประปาส่วนภูมิภาค

แผนภาพที่ 5.18 แสดงจำนวนผู้ใช้น้ำรายปี (สำนักงานประปาสามพราน)

ที่มา: การประปาส่วนภูมิภาค

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

นอกจากการให้บริการโดยสำนักงานประปาซึ่งให้บริการจำกัดอยู่เฉพาะในเขตอำเภอเมือง และในชนบทที่สำคัญบางแห่งเท่านั้นแล้ว ยังมีหน่วยงานอื่นที่ให้บริการประปาในเขตชนบทอีกด้วย โดยมีหน่วยงานหลายแห่งดำเนินงาน ได้แก่ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข กรมโยธาธิการ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กระทรวงมหาดไทย กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น และกำลังดำเนินการจัดทำระบบประปาชนบทให้กับชุมชนและชนบทต่างๆ ให้งถึงทุกพื้นที่ทั่วประเทศ

5.6.6 ปัญหาน้ำในพื้นที่จังหวัด

จังหวัดนครปฐมประสบปัญหาการเกิดอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดหลายครั้ง เนื่องจากปริมาณน้ำหลากมาจากลุ่มน้ำดอนบน ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตแก่ทรัพย์สินของประชาชนและทางราชการเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในพื้นที่ชุมชนริมฝั่งน้ำเจ้าพระยา และส่งผลให้เกิดปัญหาการใช้้ำสำหรับอุปโภคบริโภคด้วย

นอกจากนั้น จังหวัดยังประสบปัญหาด้านการขาดแคลนน้ำและภัยแล้ง อันเกิดจากความต้องการใช้น้ำในพื้นที่ชลประทานมีเป็นจำนวนมาก ขณะเดียวกันภาคการเกษตรก็มีพื้นที่มากกว่าปริมาณน้ำท่าที่มีอยู่ ทำให้เกิดปัญหาอยู่บ้างเป็นบางช่วง โดยเฉพาะในช่วงที่มีฝนตกน้อย โดยที่สถิติข้อมูลปริมาณน้ำฝนของจังหวัดนครปฐมใช้ข้อมูลย้อนหลัง 5 ปี (2545–2549) ปริมาณน้ำฝนอยู่ในช่วง 700–1,300 มิลลิเมตร ปีที่มีฝนตกมากที่สุดคือ ปี พ.ศ. 2548 และปีที่มีฝนตกน้อยที่สุด คือ ปี พ.ศ. 2547¹

ตารางที่ 5.42 แสดงจำนวนปริมาณน้ำฝนเปรียบเทียบย้อนหลัง 5 ปี (ปี พ.ศ. 2545 – 2549)

ปี พ.ศ.	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก
2545	1067.6	104
2546	946.7	98
2547	712.8	78
2548	1,307.0	133
2549	990.7	114

ที่มา: สถานีอุตุนิยมวิทยานครปฐม

อย่างไรก็ดี ปัญหาสำคัญของการใช้น้ำในพื้นที่จังหวัดนครปฐม คือปัญหามลพิษทางน้ำ หรือปัญหาคุณภาพน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมลพิษของแม่น้ำท่าจีนและคลองสาขา น้ำเน่าเสียจากการเกษตร โรงงาน และชุมชนวัชพืช ผักตบชวาจำนวนมาก มีปริมาณน้ำเสีย 17,500 ลูกบาศก์

¹ สำนักงานจังหวัดนครปฐม กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร (2550). บรรยายสรุปจังหวัดนครปฐมปี 2550.

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

เมตรต่อวัน แต่มีระบบบำบัดน้ำเสียเพียง 1 แห่ง เป็นแบบระบบบ่อฝังซึ่งเป็นระบบบำบัดน้ำเสียแบบชีวภาพ สามารถบำบัดน้ำเสียได้ประมาณ 17,500 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน¹

ทั้งนี้ สาเหตุของการก่อมลพิษทางน้ำหรือสร้างปัญหาน้ำเสียในจังหวัดนครปฐม ส่วนหนึ่งเกิดจากชุมชนและการเกษตร เพราะมีการเลี้ยงสุกรที่หนาแน่นมาก และมีการปล่อยน้ำเสียออกจากพื้นที่ลงสู่แม่น้ำท่าจีนโดยไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยน้ำ และยังมีการระบายน้ำจากพื้นที่นาข้าวในช่วงเก็บเกี่ยวหรือในช่วงที่มีน้ำท่วมขัง โดยไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือมีแต่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นสาเหตุให้น้ำในแม่น้ำลำคลองทั้งหมดเสื่อมโทรมลงได้

นอกจากนั้น สาเหตุสำคัญอีกส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาน้ำมลพิษจากภาคอุตสาหกรรม จากการสำรวจของกรมควบคุมมลพิษ พบว่าในจำนวนทั้งหมด 359 โรงงานในจังหวัด มีอยู่ 129 โรงงาน ที่ปล่อยมลพิษทางน้ำคิดเป็น 35.93% และมีจำนวน 45 โรงงาน หรือ 12.53% ที่มีการปล่อยกากของเสียอันตราย ระดับที่ 1 ซึ่งเป็นระดับอันตรายระดับสูงสุด และมีจำนวน 47 โรงงาน หรือ 13.09% ที่มีการปล่อยกากของเสีย ระดับที่ 2²

ตารางที่ 5.43 ประมาณการมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครปฐม

มลพิษ	จำนวนโรงงาน	ร้อยละ
ทางน้ำ	129	35.93
ทางกากของเสียอันตราย		
ระดับ 1	45	12.53
ระดับ 2	47	13.09
ระดับ 3	0	0.00

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ

5.6.7 การจัดการน้ำในจังหวัด

ในระดับลุ่มน้ำ กรมทรัพยากรน้ำได้จัดทำแผนรวมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำท่าจีนในเขตจังหวัดนครปฐม โดยกำหนดสภาพปัญหา แผนงาน หรือโครงการ หน่วยงานที่รับผิดชอบ รวมทั้งจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานตามโครงการ โดยแบ่งสภาพปัญหาไว้ดังนี้

- ด้านมลพิษทางน้ำ ให้เทศบาลนครนครปฐม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ
- ด้านภัยแล้งและการขาดแคลนน้ำ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ
- ด้านน้ำหลากท่วม ให้กรมชลประทาน และกรมโยธาธิการและผังเมืองรับผิดชอบโครงการ

¹บริษัท นครปฐมดอทคอม จำกัด, Available at URL:

<http://nakornpathom.com/php/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=333>

² กรมควบคุมมลพิษ, Available at URL: <http://www.pcd.go.th>

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

ในการจัดทำโครงการระดับลุ่มน้ำของจังหวัดนครปฐมในเขตลุ่มน้ำท่าจีน เป็นไปตามยุทธศาสตร์การแก้ปัญหา ซึ่งเน้นการจัดการมลพิษทางน้ำเป็นลำดับสำคัญที่สุด

ในระดับจังหวัด ได้จัดให้มีโครงการระดับท้องถิ่น ซึ่งแบ่งออกเป็นสามด้าน ได้แก่

- ด้านบริหารจัดการ

ครอบคลุมเรื่อง การปรับปรุงกฎหมายและองค์กร นโยบายและการวางแผน การติดตามและประเมินผล การส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วม พัฒนาบุคลากรเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการน้ำและปลูกฝังจิตสำนึก และมาตรการด้านเศรษฐศาสตร์

- ด้านจัดหาและพัฒนา

ครอบคลุมเรื่องงานพัฒนาแหล่งน้ำเชื่อมโยงแหล่งน้ำ และระบบกระจายน้ำ งานป้องกันและบรรเทาอุทกภัย และงานการใช้น้ำระหว่างประเทศ

- ด้านเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ

ครอบคลุมเรื่องปรับปรุงบำรุงรักษา งานด้านสิ่งแวดล้อม และงานการจัดการและอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำ และพื้นที่ลุ่มน้ำ